

UNIVERZITET U BEOGRADU–SAOBRAĆAJNI FAKULTET

AGREGATNA TRAŽNJA

Komponentne agregatne tražnje

Jelica Petrović-Vujačić

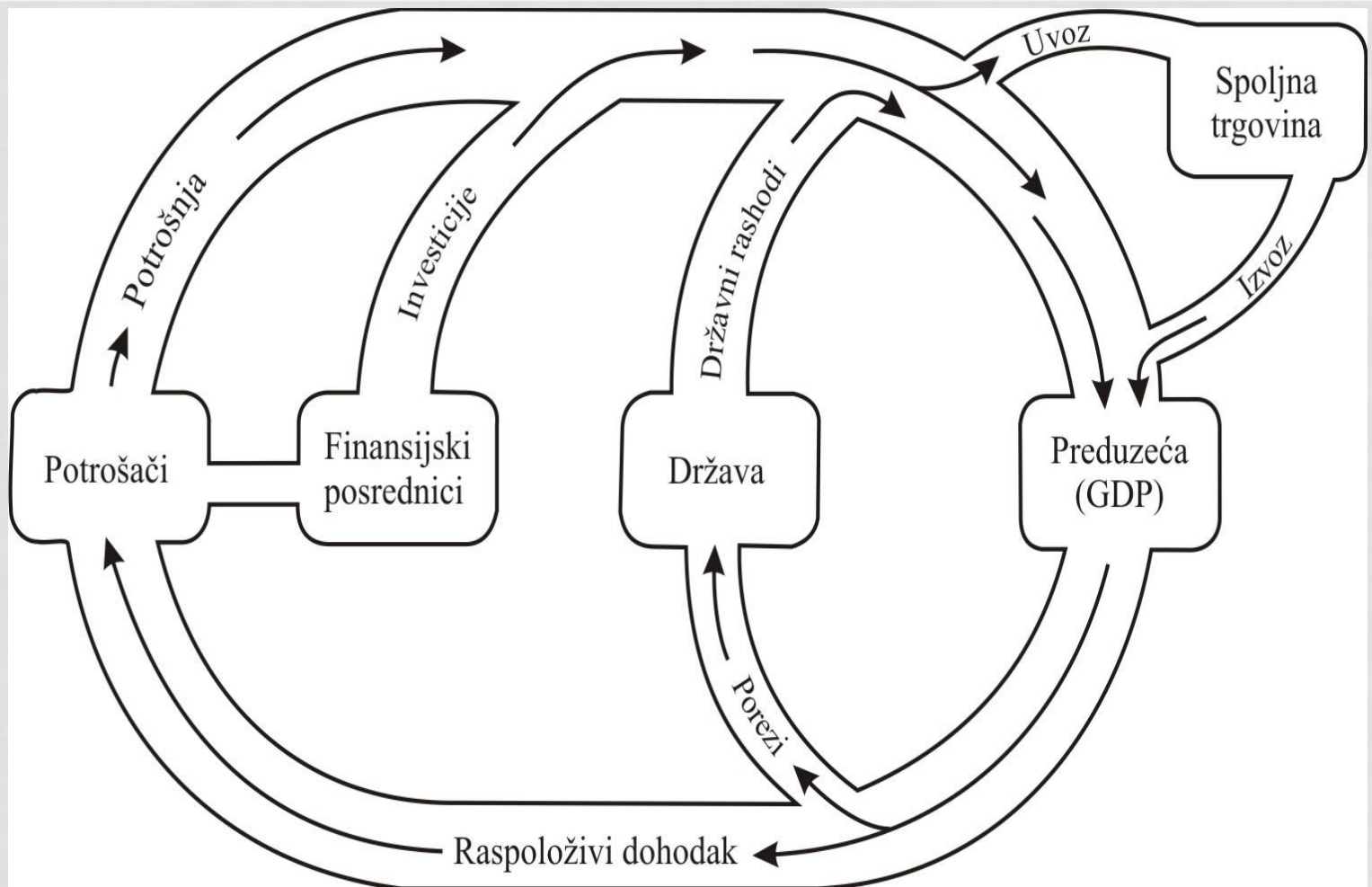
KOMPONENTE AGREGATNE TRAZNJE

- Relacije koje se javljaju kod formiranja agregatne tražnje čine osnov svih daljih razrada makroekonomske teorije.
- Makroekonomski kružni tok pokazuje vezu između dohotka koji je stvoren produktivnim aktivnostima **preduzeća** i tražnje **potrošača, investitora, države i spoljne trgovine** za robama i uslugama.
- Individualne komponente tražnje formiraju agregatnu tražnju.

AGREGATNA TRAŽNJA I BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- Na osnovu funkcije agregatne tražnje, moguće je odrediti nivo ravnotežnog GDP-a.
- Glavni cilj učenja makroekonomije je da se shvati način na koji se uspostavlja ravnotežni nivo GDP-a i koji faktori dovode do promena.
- Osnovni privredni subjekti koji obavljaju ekonomske aktivnosti su: pojedinci (domaćinstva), preduzeća i država.

KRUŽNI TOK

KOMPONENTE KRUŽNOG TOKA

- **Proizvodnja autputa stvara dohodak** koji odlazi državi u obliku poreza i potrošačima u obliku raspoloživog dohotka. Ovaj dohodak se transformiše u **privatnu potrošnju, investicije i državne rashode.**
- **Uvoz** predstavlja **odliv dohotka** za kupovinu stranih dobara.
- **Izvoz** predstavlja **priliv dohotka** od kupovine domaćih dobara na stranom tržištu.
- **Zbir svih kategorija rashoda (E) kružnog toka daje agregatnu tražnju.**

AGREGATNA TRAŽNJA (AD) ILI AGREGATNI RASHODI (E)

$E = C + I + G$ zatvorena privreda (bez spoljne trgovine)

E agregatna tražnja (ili agregatni rashodi)

C potrošnja pojedinaca/domaćinstava

I investicije (proizvodna potrošnja)

G državni rashodi (potrošnja države)

AGREGATNA TRAŽNJA U OTVORENOJ PRIVREDI (SA SPOLJNOM TRGOVINOM)

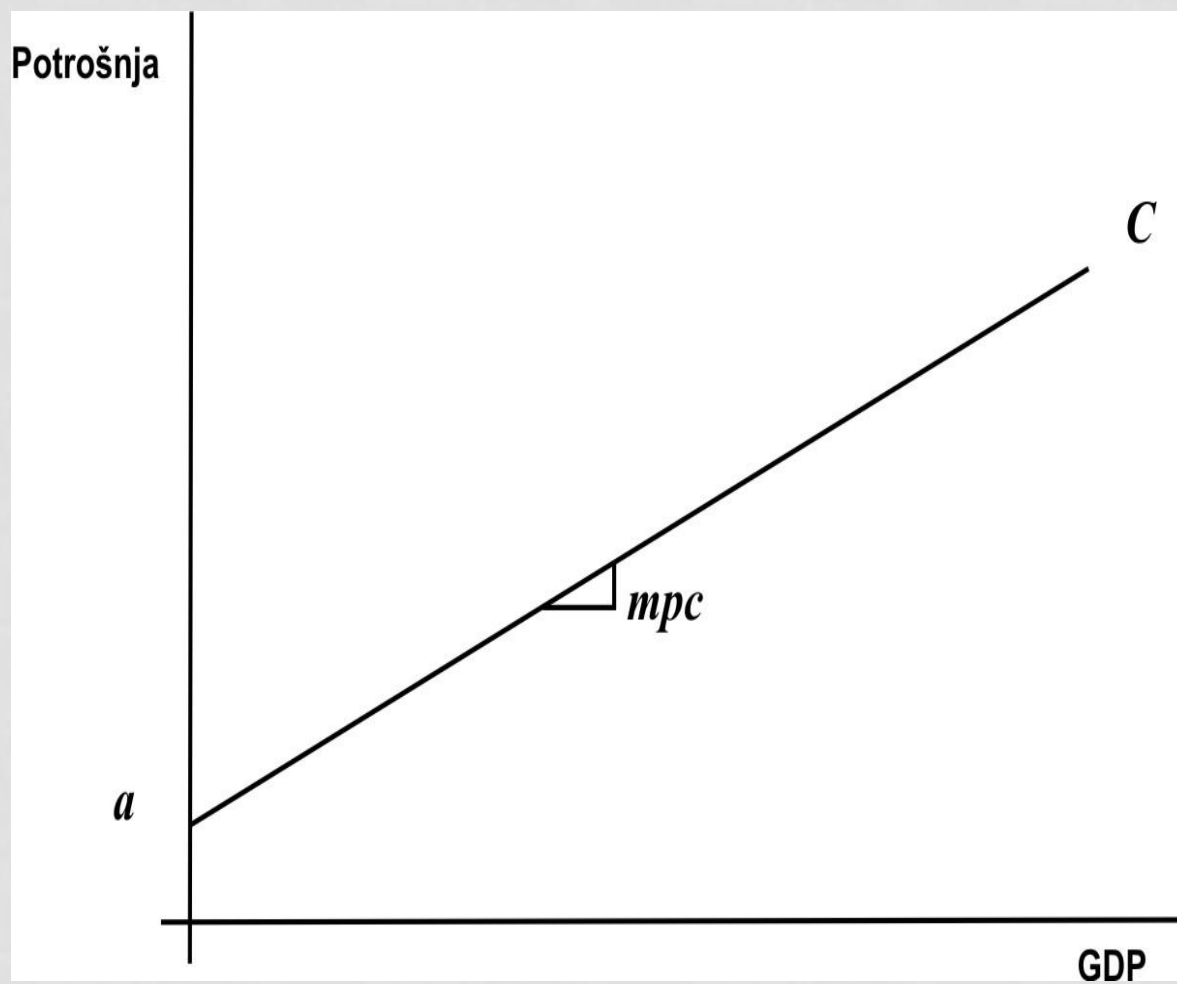
$$E = C + I + G + (Ex - Im)$$

Ex – izvoz

Im – uvoz

- **Zatvorena privreda nema trgovinske odnose sa drugim privredama.**

PRIVATNA POTROŠNJA (C)

GRANIČNA SKLONOST KA POTROŠNJI

- a je autonomna potrošnja koja ne zavisi od tekućeg dohotka (tj. GDP-a).
- Granična sklonost ka potrošnji (marginal propensity to consume, *mpc*) je **promena potrošnje koja nastaje sa promenom GDP-a.**
- Granična sklonost ka potrošnji ima vrednosti između 0 i 1.

FUNKCIJA POTROŠNJE I FUNKCIJA ŠTEDNJE

$$S = GDP - C \quad S - \text{štednja}$$

Funkcija potrošnje je

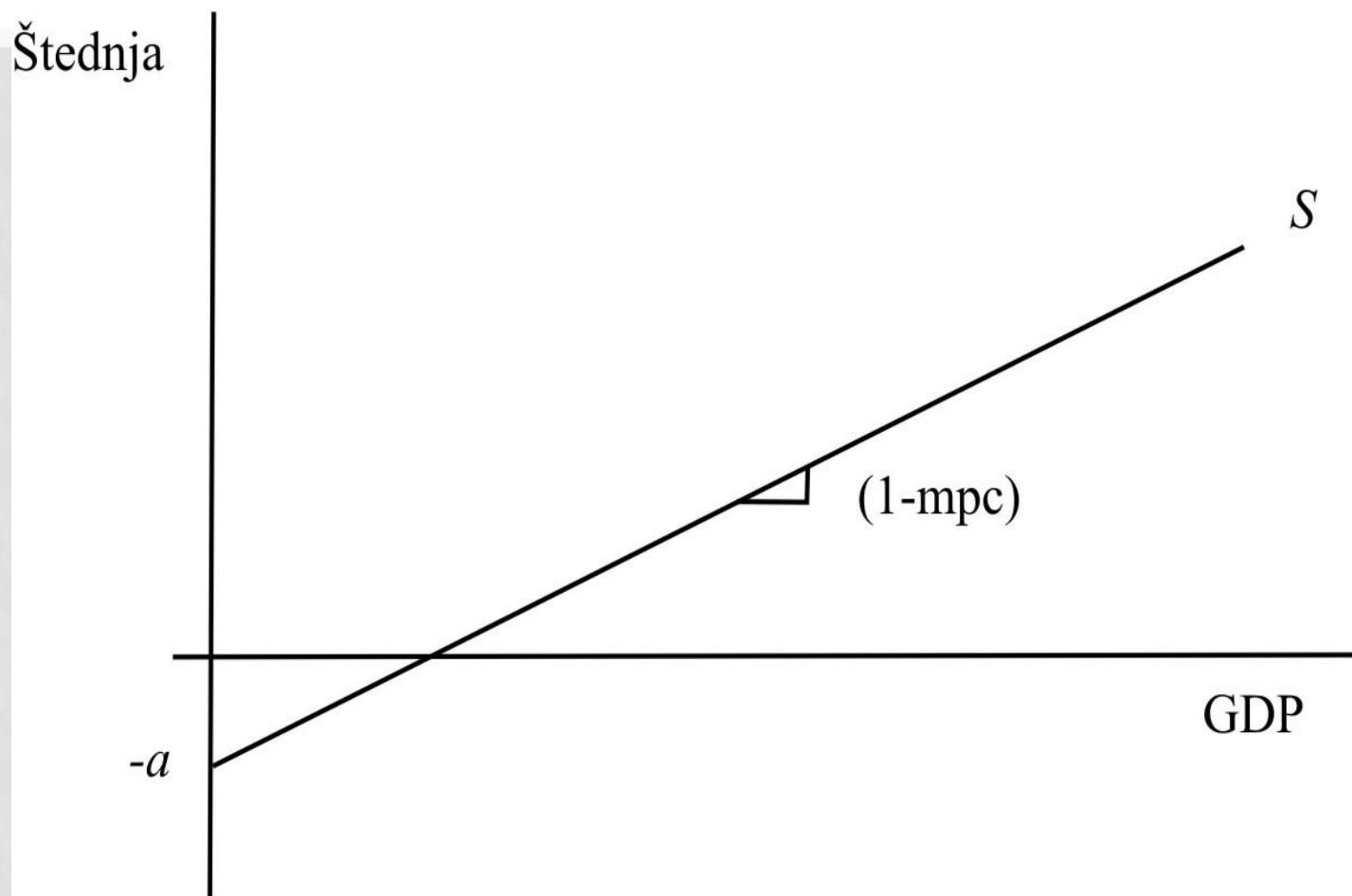
$$C = a + mpc (GDP)$$

Sledi da je

$$S = GDP - a - mpc (GDP)$$

$$S = -a + (1 - mpc) GDP$$

FUNKCIJA ŠTEDNJE

RASPOLOŽIV DOHODAK

- Kada se u analizu potrošnje **uključ**e porezi, funkcija potrošnje postaje **funkcija raspoloživog dohotka (DI)**.

DI raspoloživ dohodak (disposable income) **koji je jednak**

$$C = a + mpc (DI)$$

Raspoloživ dohodak je jednak GDP-u posle oporezivanja.

$$DI = GDP - \text{poreski prihodi}$$

VRSTE POREZA

- **Proporcionalni** se određuju kao fiksni procenat dohotka.
Na primer, ako je proporcionalna poreska stopa 28%, 28 para poreskih prihoda bi se prikupilo za svaki dinar GDP-a.
- **Progresivni** poreska stopa raste sa dohotkom.
- **Paušalni porezi** ne zavise od visine dohotka.
- U uvodnim analizama modela makroekonomske ravnoteže se uključuju **samo paušalni i proporcionalni porezi.**

PORESKI PRIHODI

Paušalni porezi T

Proporcionalni porezi $t(GDP)$

Ukupni poreski prihodi $T+t(GDP)$

RASPOLOŽIV DOHODAK

$$*DI = GDP - poreski prihodi*$$

$$*DI = GDP - T - t (GDP)*$$

$$*DI = (1 - t) GDP - T*$$

Funkcija potrošnje dobija oblik

$$*C = a + mpc (DI)*$$

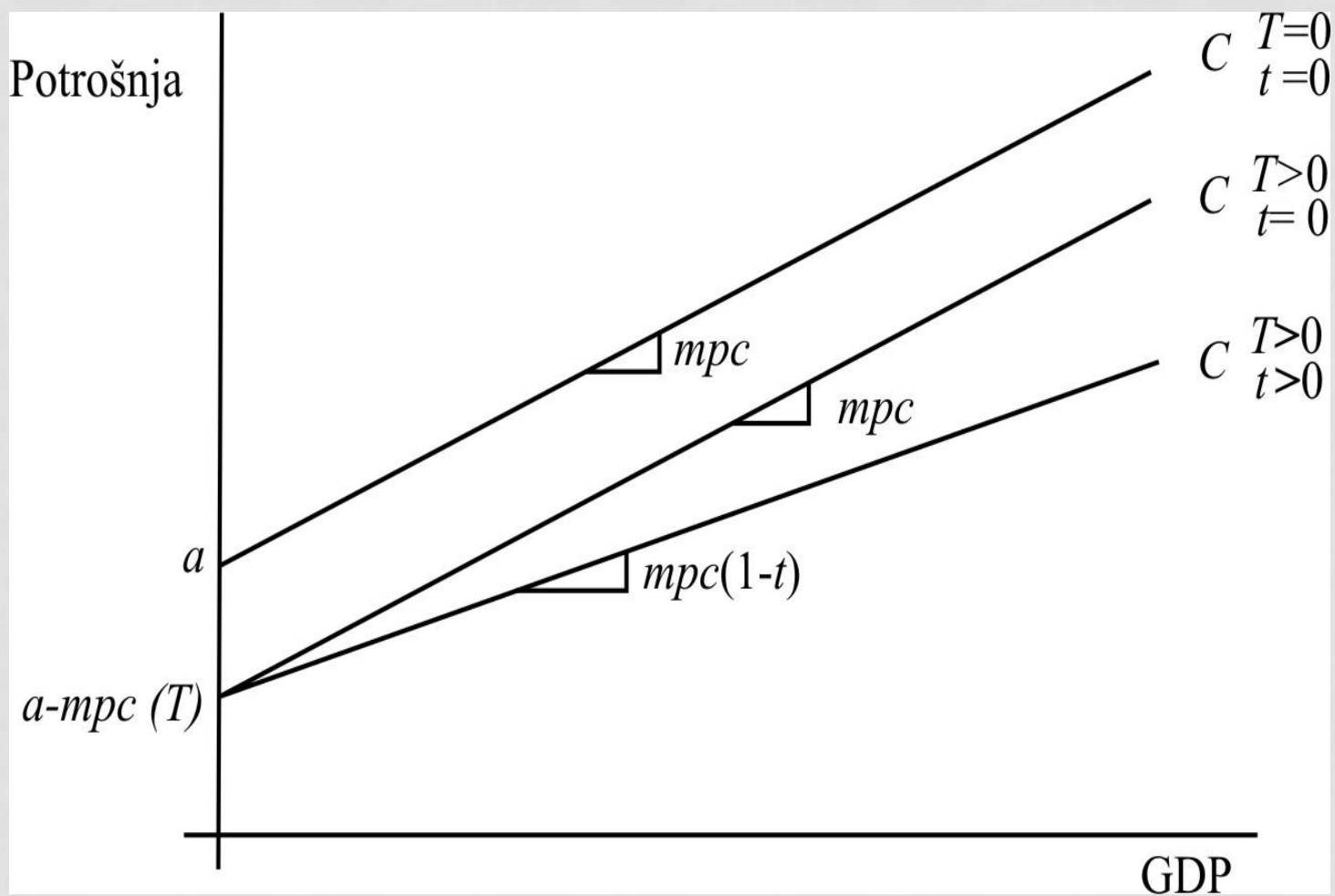
$$*C = a + mpc [(1 - t) GDP - T]*$$

FUNKCIJA POTROŠNJE POSLE OPOREZIVANJA

- Na kraju, funkcija potrošnje ima ovaj oblik

$$C = a - mpc (T) + mpc (1 - t)GDP$$

FUNKCIJA POTROŠNJE POSLE OPOREZIVANJA

FUNKCIJA INVESTICIJA (I)

- Investicioni rashodi predstavljaju kupovinu novih **kapitalnih dobara**, mehanizacije i objekata koji su potrebni *za proizvodnju drugih roba i usluga*.
- Vek trajanja **osnovnih sredstava** (investicionih dobara) je duži od godine u kojoj su proizvedena.
- **Amortizacija** - trošenje osnovnih sredstava

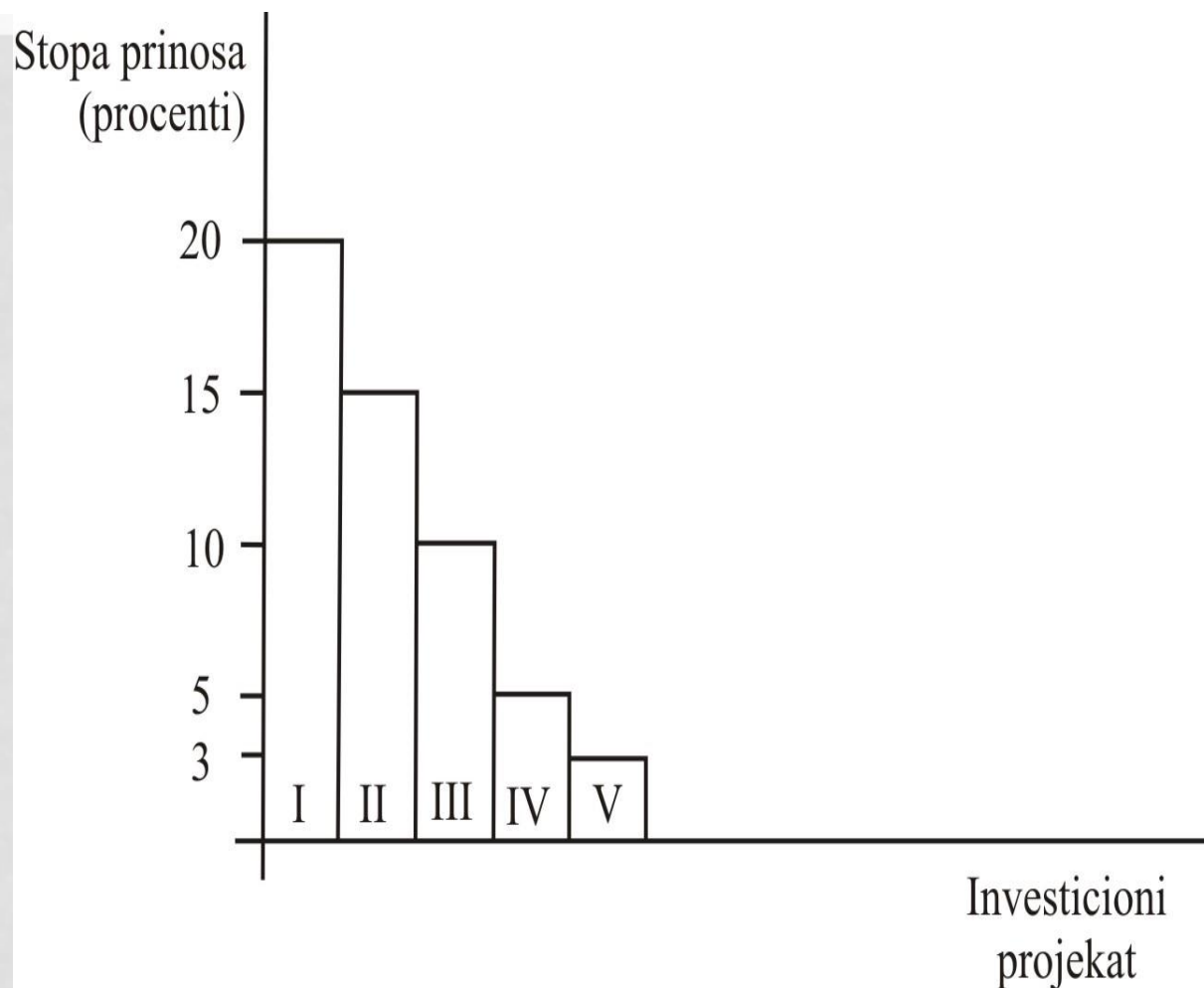
STOPA PRINOSA OD INVESTICIJA

- Stopa prinosa od investicija se koristi *kod donošenja investicionih odluka.*
- Kod donošenja odluke o investiranju primenjuje se *pravilo* da sve dok je stopa prinosa veća od tržišne kamatne stope preduzeće ima korist da investira.

TRAŽNJA ZA INVESTICIJAMA

- Tražnja za investicijama - odnos između nivoa investicija koje preduzeća u celoj privredi žele da preduzmu i tržišne kamatne stope.
- Preduzeća obično imaju više investicionih projekata koje razmatraju i treba da odluče koji će od njih preduzeti.
- Zavisno od odnosa između stope prinosa od investicija i tržišne kamatne stope, preduzeće donosi odluku o investiranju.

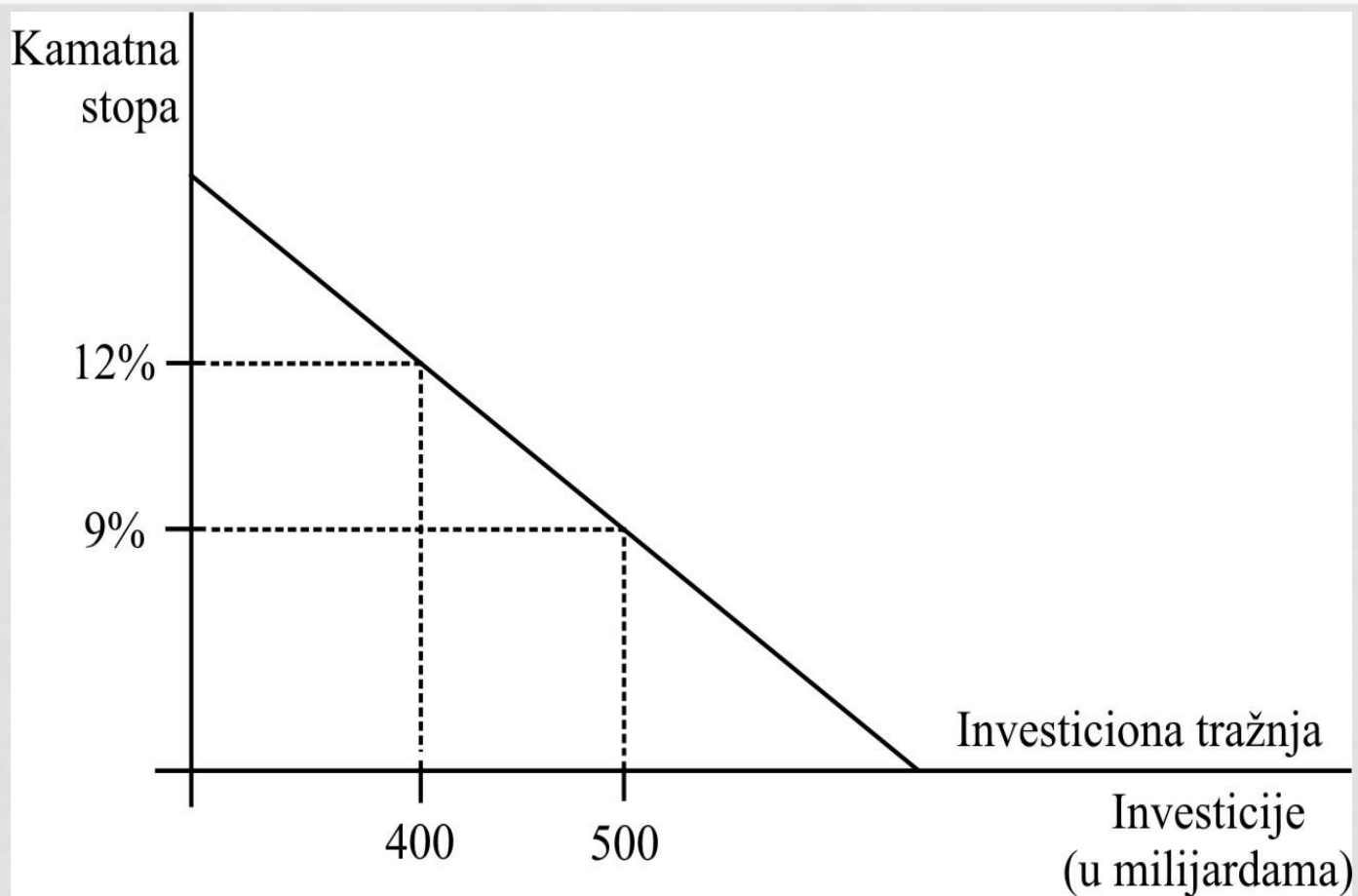
INVESTICIJE I STOPA PRINOSA

INVESTICIONA TRAŽNJA

- Sabiranjem investicionih tražnji svih preduzeća dobija se ukupna investiciona tražnja u privredi.
- Investicije bi trebalo preduzimati onda kada su stope prinosa veće od kamatne stope.
- Na pomeranje krive tražnje za investicijama utiču i očekivanja investitora u pogledu buduće prodaje.

KRIVA TRAZNJE ZA INVESTICIJAMA

JEDNAČINA INVESTICIJA

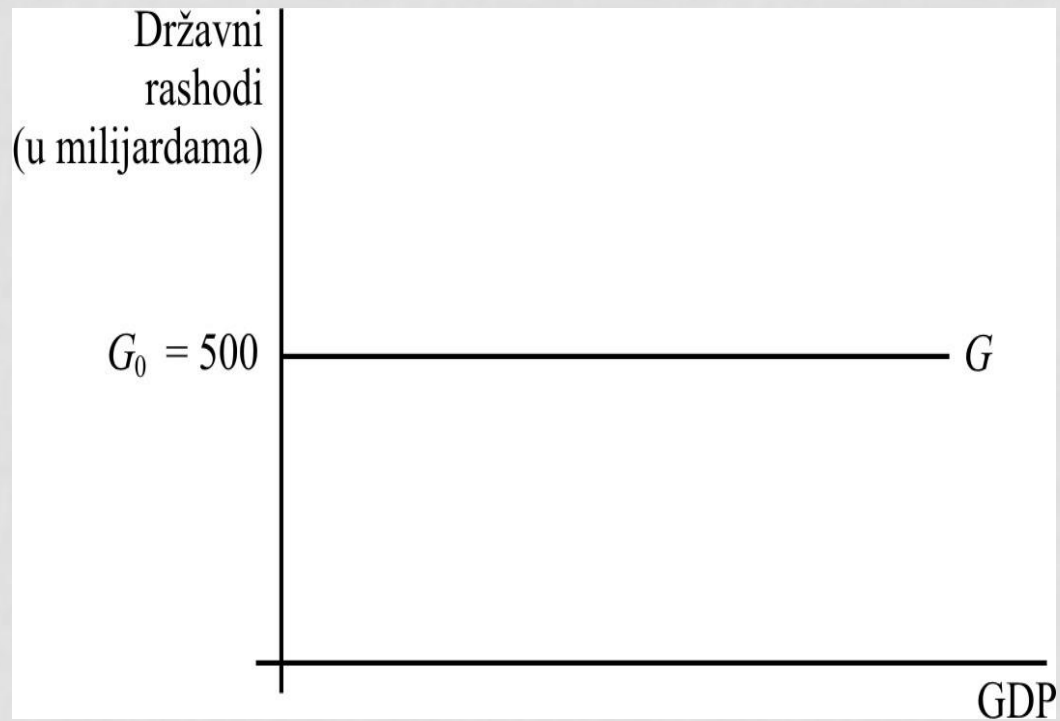
$$I = I_0 + mpi(GDP)$$

I_0 funkcija kamatne stope i poverenja

mpi granična sklonost ka investiranju (marginal propensity to invest)

- Tražnja za investicijama zavisi od poverenja investitora, očekivanog obima prodaje ili GDP-a i kamatne stope.

FUNKCIJA DRŽAVNIH RASHODA (G)

UVOZ I IZVOZ

$$\text{Neto izvoz} = (E_x - I_m) = X - m(GDP)$$

X veličina neto izvoza koja **ne zavisi od GDP-a** (ukusi i strani dohodak će odrediti vrednost X)

m predstavlja *graničnu sklonost ka uvozu* stranih dobara

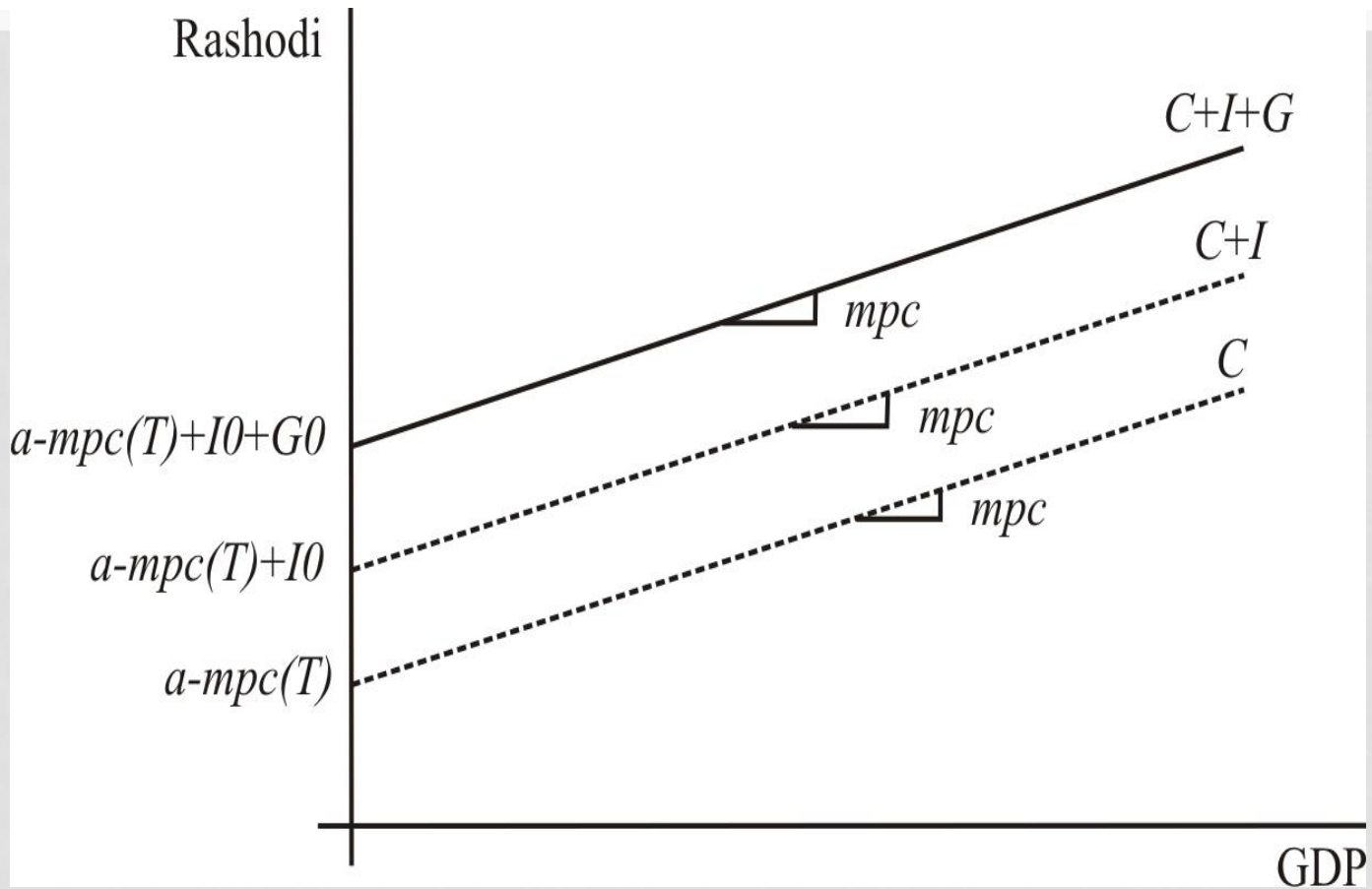
AGREGATNI RASHODI (AGREGATNA TRAŽNJA)

$$E = C + I + G$$

- Zamenom jednačina za **potrošnju**, **investicije** i **rashode države** u jednačinu ukupnih/agregatnih rashoda, sledi

$$E = a - mpc (T) + mpc (GDP) + I_o + G_o$$

AGREGATNI RASHODI

MAKROEKONOMSKA RAVNOTEŽA

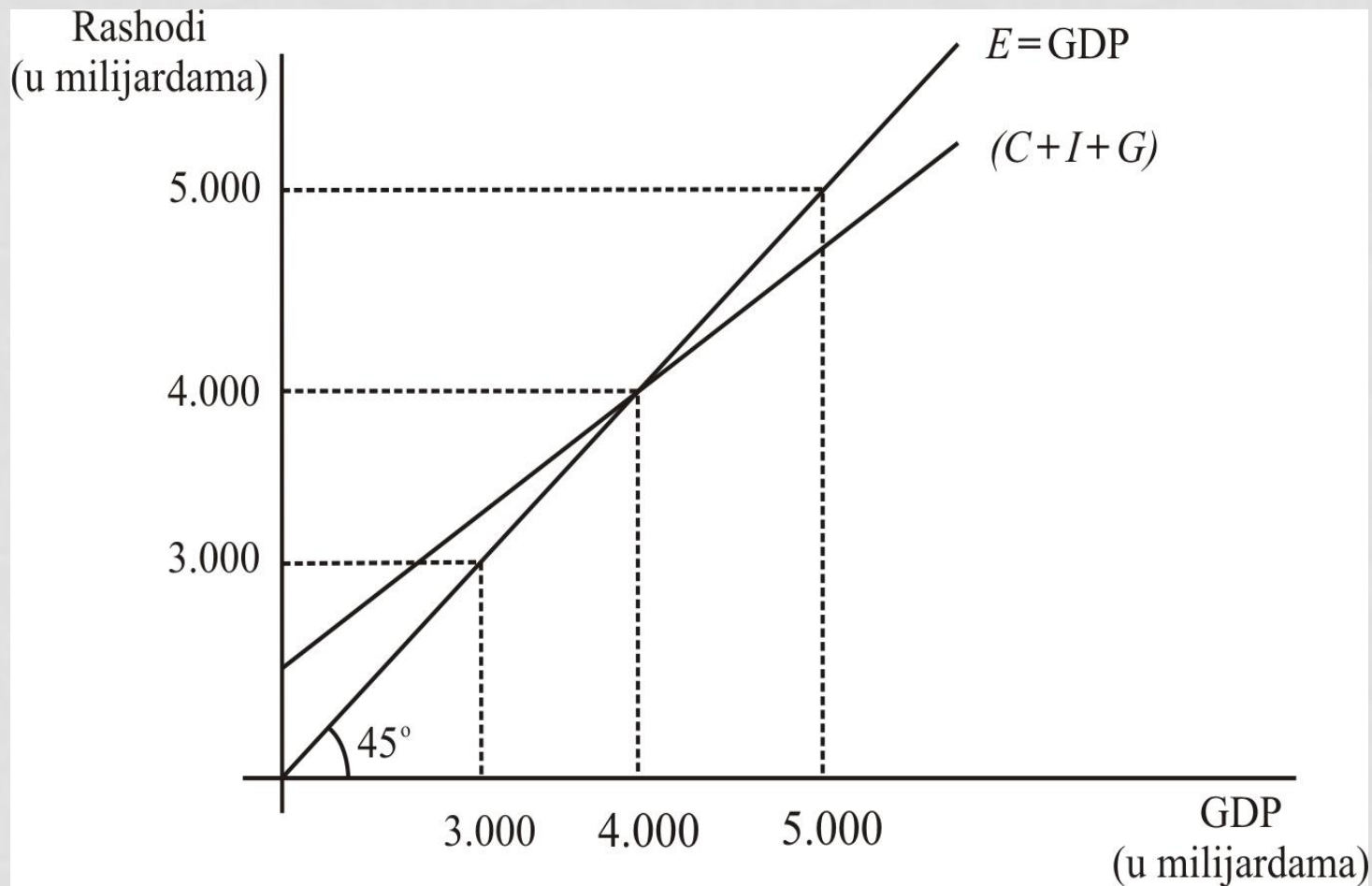
- Makroekonomska ravnoteža se postiže kada je ponuda jednaka tražnji, tj. vrednost proizvedenih dobara mora biti jednaka vrednosti kupljenih dobara.

$$GDP = E$$

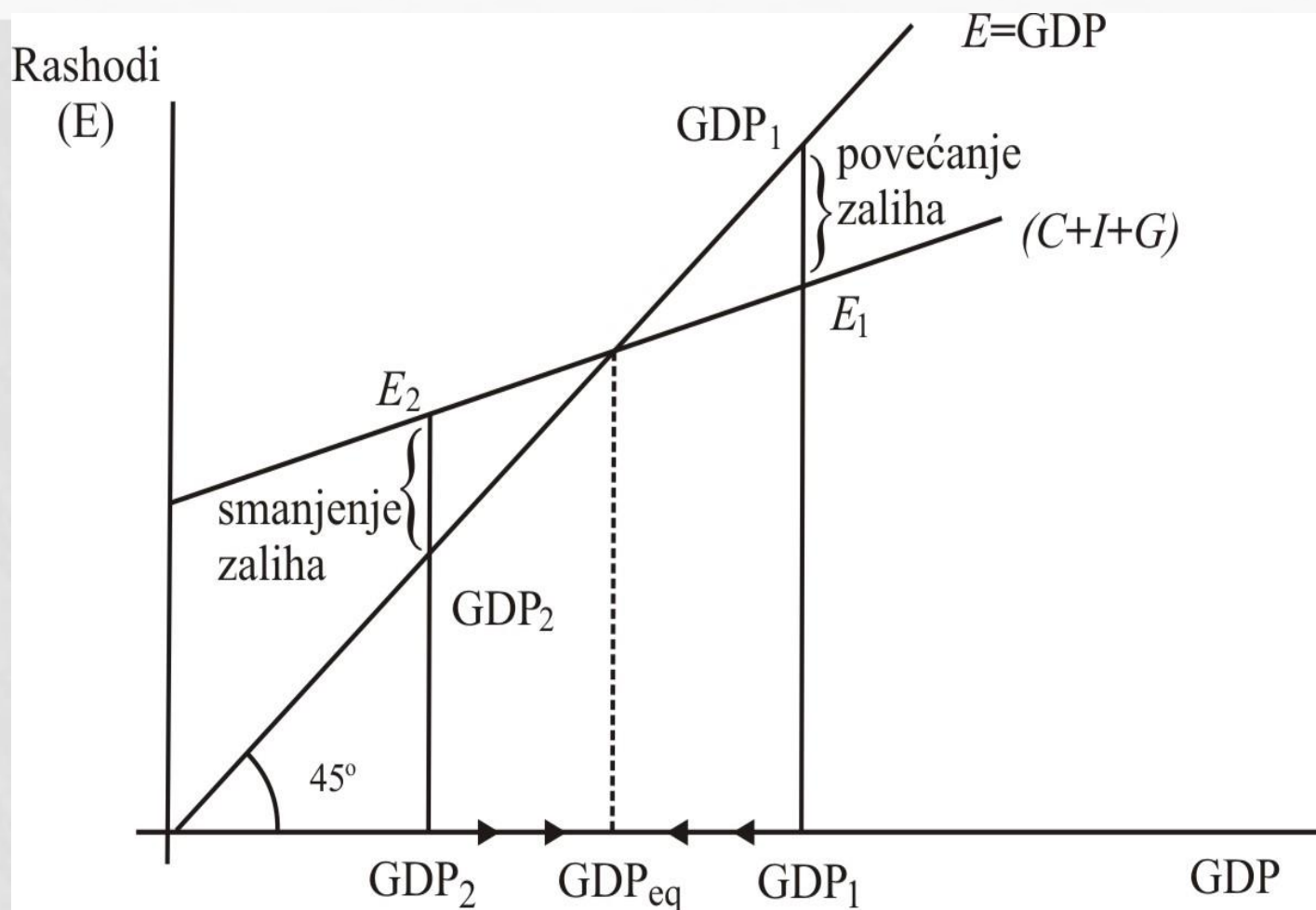
$$GDP = C + I + G$$

MAKROEKONOMSKA RAVNOTEŽA

(Prava povučena iz koordinatnog početka pod uglom od 45 stepeni pokazuje u svakoj svojoj tački jednakost rashoda i GDP).

NERAVNOTEŽA I PRILAGOĐAVANJE

Hvala na pažnji !

Jelica Petrović-Vujačić